

CONCURSUL NAȚIONAL „TEZA DE DOCTORAT DE EXCELENȚĂ A ANULUI 2015”

Tatiana ROTARU

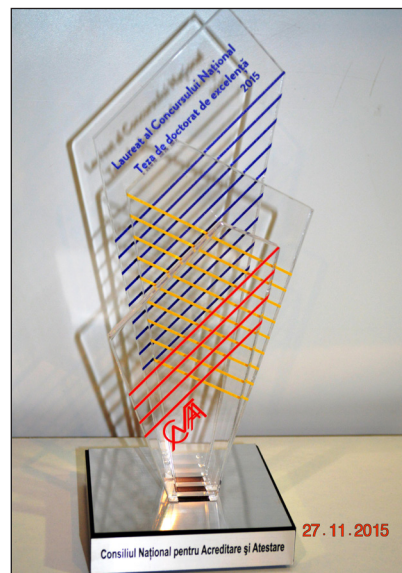
Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare

Concursul Național *Teza de doctorat de excelență a anului*, inițiat de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, a ajuns la a V-a ediție, constituindu-se într-o veritabilă competiție intelectuală a cercetătorilor menită să impulsioneze și să dezvolte creativitatea științifică. Obiectivele de bază ale concursului vizează promovarea unei cercetări calitative în diverse domenii ale științei; stimularea activității de investigație cu rezultate de valoare pentru economia națională; motivarea cercetătorilor în vederea elaborării unor teze de doctorat de calitate care ar corespunde tuturor rigorilor științifice și regulamentare; sporirea prestigiului cercetătorului ca parte a patrimoniului național intelectual.

În cadrul ediției actuale a concursului pentru anul 2015, comisiile de experți pe domenii ale CNAA au selectat 24 de teze de doctorat – cinci teze de doctor habilitat și 19 de doctor. Dintre ele, conform evaluării, au fost identificate 12 teze de doctorat de excelență și tot atâția învingători. La ședința Comisiei de atestare din 15 noiembrie curent, care a aprobat rezultatele Comitetului de concurs al tezelor de doctorat de excelență pentru anul 2015, în urma unor dezbateri, a mai fost promovată o lucrare, cea de a 13-a, aceasta intrând și ea în competiție.

De menționat nivelul profesionist înalt al organului de jurizare. Din Comitetul de concurs pentru nominalizarea tezelor de doctorat de excelență ale anului 2015, condus de acad. Valeriu Canțer, președintele CNAA, au făcut parte 13 persoane, inclusiv doi membri titulari și doi membri corespondenți ai AȘM, toți având gradul de doctor habilitat, iar 10 dintre ei dețin și titlul de profesor universitar.

Vom preciza: Concursul Național *Teza de doctorat de excelență a anului 2015*, potrivit Regulamentului respectiv, revăzut în anul 2013, s-a derulat pe trei domenii: științe socio-umane; științe reale și tehnice; științe ale naturii și vieții. Cele mai multe – 10 teze de doctorat, dintre care două de doctor habilitat și opt de doctor – au fost promovate în domeniul **ȘTIINȚE ALE NATURII ȘI VIEȚII**. Comitetul pentru concurs a desemnat învingătoare patru teze – una de doctor habilitat și trei de doctor.

Autoarea **Tezei de doctorat habilitat de excelență în științe medicale, Patogenia și predictorii restenozei coronariene intra-stent, specialitatea Cardiologie**, este **Lucia Ciobanu**, cercetător științific superior din cadrul Institutului de Cardiologie. Tema este de o importanță deosebită pentru tratamentul leziunilor coronariene severe (stenoza coronariană, infarctul miocardic acut, angina pectorală instabilă) prin angioplastie, inițial cu balon și ulterior cu implantare de stent bar-metalic și stent activ farmacologic. Lucia Ciobanu (Popovici) face parte din dinastia de medici cardiologi, în frunte cu academicianul Mihail Popovici, care a fost director al Institutului de Cardiologie pe parcursul a aproape trei decenii. Ea l-a avut drept consultant pe dr. hab. în medicină, prof. univ. Sava Costin, originar din Vorniceni, Strășeni, o celebritate științifică la Institutul Max-Planck din Germania, ales membru de onoare al AȘM în 2013, care pentru rezultatele sale excepționale în domeniul microscopiei electronice a patologiei cardiovasculare a fost propus la Premiul Nobel. Cel de al doilea consultant al acestei teze de doctor habilitat de excelență este un alt remarcabil cardiolog, Valeriu Cobeț, dr. hab., profesor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Titlul de laureat la nominalizarea **Teza de doctorat**

de excelență în științe medicale, gradul I, i-a fost conferit lui **Marin Voșian** de la USMF „Nicolae Testemițanu”, autorul lucrării de doctorat *Diagnosticul și tratamentul mucozelor apendiculare*, specialitatea *Chirurgie*. Lucrarea reprezintă un studiu descriptiv a 22 de pacienți cu mucoel apendicular și pseudomixom peritoneal, tratați consecutiv. Problema științifică importantă soluționată rezidă în îmbunătățirea tratamentului leziunilor mucinoase ale apendicelui și pseudomixomului peritoneal prin elaborarea și implementarea protocolului de diagnostic și tratament, ceea ce a contribuit la ameliorarea rezultatelor supraviețuirii. Merită toată prețuirea noastră și îndrumătorii doctorandului: dr. hab., prof. univ. Gheorghe Rojnovanu și dr. hab., prof. cercet. Igor Mișin.

De titlul de laureat la nominalizarea **Teza de doctorat de excelență în științe geonomice, gradul II**, s-a învrednicit **Stela Curcubăt**, autoarea studiului *Evoluția interpretării cartografice a învelișului de sol și utilizării practice a hărților pedologice*, specialitatea *Protecția mediului ambiant și folosirea rațională a resurselor naturale*, realizat în cadrul Institutului de Ecologie și Geografie al AȘM. E o cercetare de stringentă actualitate, plămuită sub conducerea unei marcante personalități științifice din domeniu, academicianul Andrei Ursu.

Autorul **Tezei de doctorat de excelență în științe medicale, gradul III**, este **Ianoș Corețchi**. Cercetarea sa ține de specialitatea *Farmacologie și farmacologie clinică*, având drept subiect *Inofensivitatea și aspecte farmacologice ale izopropilfosfit-S-izopropilizotiuronului*, concretizat și finalizat în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”. Conducătorul tezei este membrul corespondent Victor Ghicavii, cunoscut prin aportul său la dezvoltarea farmacologiei.

Savanții trăiesc prin opera lor științifică, dar și prin discipolii pe care i-au pregătit în cercetare. Doi mari dispăruți, matematicianul academician **Petru Soltan** (1931–2016) și chimistul academician **Constantin Turtă** (1940–2015) n-au ajuns să se bucure de roadele muncii lor, să-și felicite discipolii – învingători ai Concursului Național al celor mai bune teze de doctorat în domeniul **ȘTIINȚE REALE ȘI TEHNICE**.

Astfel, cu titlul de laureat la nominalizarea **Teza de doctorat habilitat de excelență în științe matematice** a fost desemnată lucrarea lui **Sergiu Cataranciu**, șeful Departamentului matematici aplicate de la USM. Studiul științific *Complexul generalizat de relații multi-are și aspectele aplicative ale acestuia*, realizat la specialitatea *Cibernetica matematică și cercetări operaționale*, i-a permis autorului să creeze o nouă direcție de cercetare –fundamentarea teoriei complexelor de relații multi-are. Prin aceasta se generalizează mai multe

structuri discrete clasice, fapt ce a contribuit la elaborarea modelelor și metodelor eficiente în vederea aplicării lor la soluționarea problemelor de optimizare discretă. Competitorul este un savant afirmat în domeniu, cu 130 de publicații științifice, inclusiv 58 la tema tezei; el însuși a pregătit trei doctori în științe fizico-matematice. Cele mai importante realizări Sergiu Cataranciu le-a obținut sub steaua călăuzitoare a consultantului său științific, acad. Petru Soltan.

O altă lucrare, pusă în valoare la concurs, este **Teza de doctorat de excelență în științe chimice, gradul I**, cu tema *Sinteza, studiul derivaților ferocenului și porfirinei și a combinațiilor coordinative ale acestora cu metalele de tranziție* (Fe, Co, Ni, Cu, Zn, Ru și Pd), specialitatea *Chimie anorganică*, elaborată la Institutul de Chimie al AȘM de către **Dumitru Sîrbu**. Autorul a abordat relația structură-proprietate în sistemele moleculare în baza ferocenului și porfirinei, contribuind la înțelegerea mai profundă a proceselor fizice și chimice în materialele studiate, iar, în final, la optimizarea ulterioară a eficienței lor aplicative. În urma acestei cercetări de doctorat, datorită utilizării procedeele sintetice elaborate, au fost obținuți 27 de compuși, inclusiv 14 derivați noi ai ferocenului și porfirinei, fiind propuse și mecanismele reacțiilor. Autorul și-a susținut teza de doctor în engleză. Din păcate, academicianul Constantin Turtă nu a ajuns să asiste la succesul discipolului său. A fost însă prezent bunul său coleg și prieten – consultantul științific, doctor, profesor universitar din Marea Britanie Andrew Benniston.

Titlul de laureat la nominalizarea **Teza de doctorat de excelență în informatică, gradul II**, i-a fost conferit **Galinei Marusic**, cercetătoare la Universitatea Tehnică a Moldovei. Autoarea și-a propus, în lucrarea sa, obiectivul evidențiat în titlu: *Modelarea evoluției spațio-temporale a caracteristicilor ecosistemelor acvatice de tip râu în vederea estimării parametrilor calității apelor*, specialitatea *Modelare, metode matematice, produse program*. Conducătorul științific, Vasile Moraru, doctor, conferențiar universitar, este mândru de discipola sa care s-a alăturat micii cohorte de informaticieni din Republica Moldova cu grade științifice. În era digitală avem nevoie de oameni de știință în domeniul informaticii capabili să revoluționeze viața contemporană prin noile lor produse.

Laureată a concursului a devenit și **Natalia Furtună** pentru **Teza de doctorat de excelență în științe tehnice, gradul III**, reprezentantă a aceleiași UTM. Domeniul, de interes cu precădere pentru bărbați, a cucerit-o pe tânăra doamnă prin subiectul: *Valorificarea potențialului aromatic al soiurilor de struguri Startovăi, Viorica și Muscat de Ialoveni*. Tema ține de specia-

litatea *Tehnologia băuturilor alcoolice și nealcoolice*. Cercetările științifice, efectuate sub îndrumarea experimentatului specialist **Grigore Musteață**, doctor, conferențiar universitar, alimentate de intuiția specific feminină, au îndreptățit așteptările: este finalizată o lucrare de excelență și niște rezultate cu arome îmbătătoare ce se cer implementate în industria de ramură.

Concursul Național *Teza de doctorat de excelență a anului 2015* pe segmentul **ȘTIINȚELE SOCIO-UMANISTE**, s-a soldat cu patru nominalizări. Titlul *Teza de doctorat habilitat de excelență în drept*, în urma evaluării, i-a revenit lui **Eduard Boișteanu**, format ca specialist în nordul țării, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Autorul a făcut studii doctorale la Universitatea de Stat din Moldova și post-doctorale la Universitatea din Cluj Napoca, iar teza de doctor habilitat *Fundamente teoretico-practice privind instituția juridică a parteneriatului social în sfera muncii*, specialitatea *Dreptul muncii și protecției sociale*, a susținut-o la Facultatea de Drept a USM. Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării este determinată de importanța social-juridică a parteneriatului social în sfera muncii pentru domeniul politicilor social-economice ale statului. Teza reprezintă o cercetare comparativă a cadrului normativ în materie de negocieri colective, acte de parteneriat social și conflicte colective de muncă din mai multe țări, acoperind un gol în cercetarea și literatura de specialitate din domeniu.

Valentina Eșanu, autoarea *Tezei de doctorat de excelență în istorie, gradul I*, a venit în știință acum 22 de ani în urma unei drame de familie: soțul ei, acad. Andrei Eșanu, reputat istoric al culturii medievale și moderne a Moldovei, își pierduse vederea. Soția Valentina, bibliograf de specialitate, s-a antrenat în cercetare alături de el, ca să continue împreună proiectele începute. După mai mult de două decenii, și-a atestat profesionalismul prin teza de doctor *Marii demnitari ai Țării Moldovei în domnia lui Ștefan cel Mare (1457–1504)*, specialitatea *Istoria românilor*, realizată la Institutul de Istorie al AȘM. Conducător/consultant științific i-au fost două personalități marcante din domeniul istoriei: m. cor. Demir Dragnev și acad. Valeriu Pasat. Investigația poartă un caracter original și constituie o viziune inedită asupra perindării în înaltele posturi de stat ale celor mai de seamă figuri din epoca lui Ștefan cel Mare, a raporturilor dintre voievod și marea boierime pe parcursul domniei sale.

De titlul de laureat la nominalizarea *Teza de doctorat de excelență în științe politice, gradul II*, a bene-

ficiat **Rodica Panța**, lector superior la ULIM. Lucrarea de doctorat cu tema *Diplomația publică a Republicii Moldova în contextul integrării europene*, specialitatea *Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației*, a fost susținută la USM sub conducerea dr. hab., prof. univ. Constantin Solomon, reputat om de știință. Abordarea teoretico-metodologică a subiectului și rezultatele obținute pot fi utilizate de către factorii de decizie politici și economici în procesul optimizării activităților de diplomație publică și în elaborarea unei strategii și politici ce ar permite realizarea obiectivelor de politică externă și securitate națională.

Titlul de laureat la nominalizarea *Teza de doctorat de excelență în științe pedagogice, gradul III*, i-a fost conferit **Silviei Șpac**, pentru lucrarea *Fundamente pedagogice ale educației pentru mass-media în cadrul colaborării școală-familie (treapta învățământului primar)*, specialitatea *Teoria generală a educației*, realizată la Institutul de Științe ale Educației. Conducătorul științific **Larisa Cuznețov**, dr. hab., prof. univ., cunoscută specialistă în domeniu și persoană publică, i-a fost alături la bine și la greu, astfel că titlul acordat constituie într-un fel o distincție comună pentru ambele.

Cea de a doua laureată la nominalizarea *Teza de doctorat de excelență în științe economice, gradul III*, este **Cristina Copăceanu**. Sub îndrumarea dr. hab., prof. univ. Victoria Ganea, ea a susținut lucrarea de doctorat cu tema *Eficiența mecanismului de finanțare a sistemului ocrotirii sănătății în Republica Moldova*, specialitatea *Finanțe*, la Academia de Studii Economice a Moldovei. Este un rezultat îmbucurător și pentru instituția respectivă.

Concursul Național *Teza de doctorat de excelență a anului 2015*, ca eveniment, a vizat o bună parte a comunității științifice: autorii tezelor de doctorat, conducătorii / consultanții lor științifici, consiliile științifice specializate ad-hoc de susținere a tezelor de doctorat, seminarele științifice, instituțiile de cercetare și de educație care sunt reprezentate de laureați.

Potrivit Regulamentului de organizare și desfășurare a Concursului Național *Teza de doctorat de excelență a anului* se recomandă instituțiilor de învățământ superior și instituțiilor de cercetare și inovare, în cadrul cărora au fost realizate tezele respective de doctorat, să acorde laureaților premii bănești. Premiera poate avea loc și sub formă de publicare a tezelor laureaților ca monografie din sursele bugetare ale instituției respective. CNAA, la rândul său, acordă tuturor învingătorilor Diplome de laureat și trofee speciale, iar conducătorilor/consultanților științifici – Diplome de Merit.